

MASTER OF ARTS EXAMINATION, 2025

1st Year, 2nd Semester

DEPARTMENT OF SANSKRIT

Subject Code : SANS/PG/2.5

[SĀṂKHYA AND VEDĀNTA]

Time : Two Hours

Full Marks : 30

The figures in the margin indicate full marks.

क - विभाग

१. अधोनिर्दिष्टयोरन्यतरस्य संस्कृतभाषया नागरीलिपिमाश्रित्य च सप्रसङ्गेन व्याख्यां कुरुत — 6

(क) स्वर्गे लोके न भयं किञ्चनास्ति न तत्र त्वं न जरया बिभेति।

उभे तीर्त्वाऽशनायापिपासे शोकातिगो मोदते स्वर्गलोके॥

अथवा

(ख) त्रिणाचिकेतस्त्रिभिरेत्य सन्धिं त्रिकर्मकृत्तरति जन्म-मृत्यू।

ब्रह्मयज्ञं देवमीड्यं विदित्वा निचाय्येमां शान्तिमत्यन्तमेति॥

२. निम्नप्रदत्तेषु प्रश्नद्वयं सुरगिरा नागरीलिप्या च समाधेयम् — 2×2=4

(क) यस्य गृहे ब्राह्मणः अनशनं वसति तस्य किं भवति ?

(ख) कठोपनिषदि कः अतिरिक्तः वरः अस्ति ?

(ग) यमः नचिकेतसे कम् लोभं दर्शयति ?

ख - विभाग

३. वेदान्तसारोक्तदिशा अध्यारोपस्य लक्षणं व्याख्यायताम्। 6

अथवा

वेदान्तसारे उल्लिखितम् अज्ञानस्वरूपं निरूपणीयम् ?

४. अधोनिर्दिष्टयोरेकस्य सुरगिरा देवनागर्या लिप्या च टीका लेखनीया - 4

(क) विषयः

(ख) वस्तु-अवस्तु

५. सर्वदर्शनसंग्रहानुसारेण सांख्यदर्शने पुरुषस्य लक्षणं तस्य सिद्धिः च कथं उपलभ्यते? 7

अथवा

सर्वदर्शनसंग्रहानुसारेण सांख्यदर्शनोक्त - दुःखत्रयाभिघातमवलम्ब्य कश्चिद् निबन्धो लेखनीयः।

६. सुरगिरा नागरीलिप्या प्रश्नत्रयं समाधीयताम्। 1×3=3

- (क) प्रकृतिविकृतिभेदः कीदृशः ?
 (ख) सांख्यदर्शने मुक्तेः साधनं किम् ?
 (ग) सांख्ये मनः कस्य विकारः अस्ति ?
 (घ) सांख्यमते पुरुषस्य लक्षणं किम् ?

★ ★ ★